

הלכות הדף היומי

מסכת סוכה

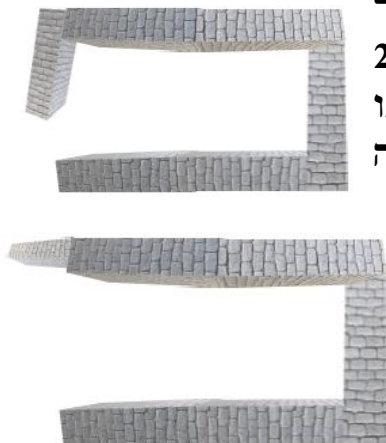
תוכן

- א. נראה מבחוץ ושוה מבפנים נידון משום לחי1
- ב. פסל היוצא מן הסוכה נידון כסוכה... קנים היוצאים אהורי הסוכה ... בקנים היוצאים לפנים מן הסוכה ומשכא ואזלא חדא דופן בהדיהו.....2
- ג. לסוכה שרובה צלתה מרובה מהמתה ומעוטה המתה מרובה מצלתה.....4
- ד. לסכך פסול פחות משלשה בסוכה קמנה ... ואויר פחות משלשה מפחים בסוכה קמנה מי פסיל ... זה מצטרף וישנים תחתיו וזה מצטרף ואין ישנים תחתיו.....4
- ה. העושה סוכתו כמין צריף או שסמכה לכותל ... פוסל מפני שאין לה גג ... הגביחה מן הקרקע טפח או שהפליגה מן הכותל טפח שהיא כשרה.....5
- ו. מחצלת קנים גדולה עשאה לשכיבה מקבלת טומאה ואין מסככין בה ... סתמא לסיכוך קמנה ... עשאה לסיכוך מסככין בה ... סתם קמנה לשכיבה.....6

דף יט.

א. נראה מבחוץ ושוה מבפנים נידון משום לחי

במסכת עירובין דף ט: נתבאר שמבוי נכשר על ידי לחי אפילו אם הוא עומד מאליו, בין שנראה בליטת הלחי לעומדים בתוך המבוי, ואינה נראית לעומדים חוץ למבוי, ובין שנראית בליטתו לעומדים בחוץ ולא לעומדים בפנים¹.

כגון שהעמיד את הלחי שרחבו לצורך משל 4 לצד כותל ארכו של המבוי, ועובי הכותל 2 ובולט 2 פנימה לכיוון הלל המבוי ולא משך קצה רחבו קימעא כלפי חוץ, כך שלעומד מבחוץ ברה"ר נראה שיש כאן קיר בעובי 4 והעומד בפנים רואה את 2 הנותרים של בליטת הלחי, כזה. זהו שוה מבחוץ ונראה מבפנים

וכן לחי שעוביו 2 ועובי הכותל 4 והעמידו לאורך כשעוביו צמוד לכותל ולא שטחו, והוא צמו

¹ שו"ע ונו"כ שסג יג

הלכות הדף היומי

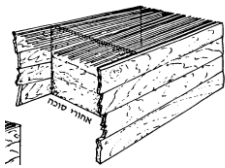
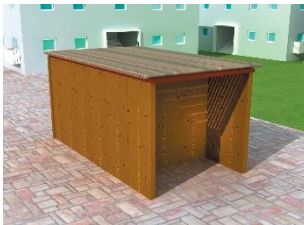
מסכת סוכה

לחלקן החצוני של הכותל כך שהוא בהמשך של הכותל, כך שמבפנים נראה כמוסיפו על אורך הכותל אבל מבחוץ ניכר שאינו מכותל המבוי, שהרי נמשך להלאה מעובי הכותל והוא צר ממנו, זהו נראה מבחוץ ושוה מבפנים וכשר.

י"א שגם אם העמיד את הלחי שרחבו לצורך משל 4 לצד כותל ארכו של המבוי, ועובי הכותל 2 ובולט 2 החוצה לכיוון אחורי המבוי ולא משך קצה רחבו קימעה כלפי פנים, כך שלעומד מבחוץ ברה"ר נראה שיש כאן קיר בעובי 4 והעומד בפנים רואה את 2 הנותרים של בליטת הלחי, כזה.

ב. פסל היוצא מן הסוכה נידון כסוכה... קנים היוצאים אחורי הסוכה... בקנים היוצאים לפניו מן הסוכה ומשנא ואזלא חדא דופן בהדייהו

קנים היוצאים² מאחורי הסוכה ושתי דפנות נמשכים עמהם, כגון סוכה שיש לה דפנות דרום מזרח ומערב, ואחורי דופן הדרומי של הסוכה בולטין קנים מהסכך, ויש בהן הכשר סוכה שבעה טפחים על שבעה טפחים וצלתן מרובה מחמתן, ויש להם שלש דפנות דהיינו דופן הדרומי של הסוכה, ודפנות מזרח ומערב הארוכות הנמשכות עמהם, הרי זו סוכה גמורה וכשרה, אף על פי שלא עשה הדפנות כלל עבור שטח זה³, וניכר שדופן הדרומי לא נעשה בשבילה⁴ אלא בשביל עיקר הסוכה.

ואפילו אם הדופן הדרומי עשויה רק על ידי לבוד⁵, שטח זה כשר הוא.

² שו"ע ונו"כ תרלא ו

³ ואינו דומה לפי תקרה יורד וסותם, דהתם אמרינן לנואי עבדין לבראי לא עבדין, כדאיתא בסימן תר"ל, אבל הכא הוי מחיצה שלמה. שער הציון שם ס"ק י

⁴ מ"ב שם ס"ק יד

⁵ מ"ב שם

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/GBwUrGXgJmSBYBitDGM0T3>

הלכות הרף היומי

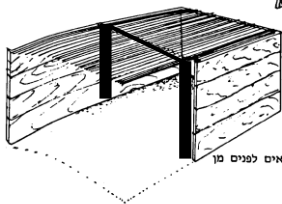
מסכת סוכה

וכן קנים⁶ הבולטים מהסכך לצד רוח רביעית כלומר לצד צפון של הסוכה

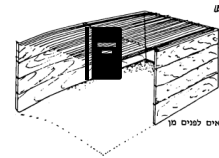

שהוא פרוץ ודופן אחד המזרחי או המערבי, נמשך מהסוכה עם קנים אלו שיש בהם הכשר סוכה⁷, הרי מקום זה נחשב ג"כ מן הסוכה, ומותר לישב שם אף על פי שאין שם אלא דופן אחד. וי"א⁸ שאפילו אם אין בהם הכשר סוכה דינם כפסל וכשר.

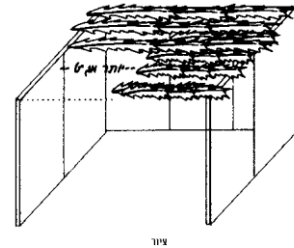
ואפילו אם בעל הסוכה גילה דעתו שכוונתו היתה לעשות כל הסוכה בדפנות ארוכות הנמשכות עם כל אורך הסכך, כגון שלאחר שעשה דופן אחד ארוך באורך כל הסכך, עשה דופן שכנגדו ארוך יותר משבעה טפחים⁹, שאין אנו הולכין אחר גילוי דעתו בזה, לפי שעשיית הסוכה אינה צריכה כוונה, וכאלו לא גילה דעתו כלל.

אם עשה דלת בעד הצפוני בסוף הדופן הקצרה אין מחשיבים את אורך הדופן כפסל ואין לשבת שם, ויש להסתפק במקרה בו עשה צורת הפתח הסוף הדופן הקצרה האם דינו כדלת או שחל עליו עדיין דין פסל¹⁰.

דין פסל הוא¹¹ אף אם אין הסכך מגיע לדופן הארוכה אפילו אם מרוחק ממנה יותר מג' טפחים. כל שהוא כנגד הדופן נחשב הוא כפסל וכשר לסוכה.

⁶ שו"ע ונו"כ שם ז

⁷ לשון שו"ע הרב שם ט

⁸ חזו"א (סי' קמ"ד סק"א)

⁹ ואין אומרים כיון שהיה די לדופן שלישי הוזה לעשותו שבעה טפחים בלבד וזה שהאריכו יותר גילה דעתו שכוונתו להמשיך הדפנות עם הסכך, שלא לישב תחת הסכך הפרוץ שאין שתי דפנות נמשכות עמה, ואם כן דופן זה הנמשך עם קנים אלו הבולטים מן הסכך אין נחשב כלל מן הסוכה, אלא בפני עצמו הוא עומד, ונמצא שאין לקנים אלו רק דופן אחד דהיינו דופן הנמשך עמהם, אין אנו אומרים כן. שו"ע הרב שם.

¹⁰ בס' הסוכה השלם מילואים לפ"ז אות י"ד בשם המאירי (סוכה י"ט ע"א) דצוה"פ מבטל דין פסל היוצא מן הסוכה ובס' ראשון לציון דאינו מבטל, ובדלת ממש לבו"ע מבטל דין פסל היוצא מן הסוכה. ובמקראי קודש סוכות ה"א סו"י ז' מסתפק אם אותו הדופן שנמשך עם הפסל היוצא הוא הדלת עצמה, ובפתיחת הדלת נעשה מזה דופן בצד הפסל אם יכול לאכול ולברך שם בשעה שהדלת פתוחה, כיון שבסגירת הדלת מתבטל הדופן א"כ יש לומר דכשהוזר ופותח הוי בכלל תעשה ולא מן העשוי.

¹¹ חזו"א שם

להצטרפות להלכות הרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/GBwUrGXgJmSBYBitDGM0T3>

הלכות הדרף היומי

מסכת סוכה

י"א¹² שאין דין פסל אלא בשלוש דפנות כהלכתם כלומר שיש בשתיים מהם לפחות ז' טפחים ואז השלישית הגם שמתארכת יותר כל שכנגדה כשר אך אם שתיים כהלכתן ושלישית הכשיר על ידי טפח שהעמיד בפלות משלושה וצוה"פ כמבואר בדף ז. חייב לעשות עד צוה"פ עד כנגד ארכה של הדופן שכנגדה וי"א¹³ שגם בזה כל שעשה צוה"פ ארבעה טפחים¹⁴. כשר כל מה שממנה והלאה, כל שכנגד הדופן הארוכה.

ג. לסוכה שרובה צלתה מרובה מחמתה ומעוטה חמתה

מרובה מצלתה

אם רוב¹⁵ סכך הסוכה צלתה מרובה מחמתה שתי משהוין, שהאוויר שבו הוא מועט מאד. ומיעוט הסכך חמתו מרובה מצלתו משהו, בענין שאם נצרף החמה והצל של כל הסיבוך יהיה צלתו מרובה מחמתו משהו, הרי זו כשרה. ומותר לישוב אפילו תחת מיעוט הסכך שחמתו מרובה לפי שהוא בטל לגבי רוב הסכך שצילתו מרובה. מכל מקום אם מיעוט הסכך שחמתו מרובה יש בו שבעה טפחים על שבעה טפחים כדי שיעור הכשר סוכה, אין לישוב תחתיו לפי שהוא מקום חשוב, ואינו בטל לגבי שאר הסכך שצלתו מרובה. ואפשר עוד המקרה בו יש ז' טפחים, שאם מפסיק כל אורך הדופן בזה באופן שבמקום שצל מרובה, לא ישאר רק שני דפנות שכל הסוכה תהיה פסולה¹⁶.

ד. לסכך פסול פחות משלשה בסוכה קטנה ... ואויר פחות

משלשה טפחים בסוכה קטנה מי פסיל ... זה מצטרף

וישנים תחתיו וזה מצטרף ואין ישנים תחתיו

בסוכה קטנה, שאין בה אלא ז' על ז', י"א¹⁷ שאם יש בה סכך כשר ארבעה טפחים ומשהו וסכך פסול פחות משלושה בין באמצע בין מן הצד, מצטרף להשלים הסוכה לכשיעור והסוכה כשרה, וישנים תחתיו. וי"א¹⁸ שאינו כשר

¹² לבוש ריש סי' תרל והזו"א עה ח

¹³ שעה"צ תרל ב

¹⁴ כלומר שבעה מהדופן שאליה הסמך את הטפח

¹⁵ שו"ע ונו"כ תרלא ב

¹⁶ מ"ב שם ד

¹⁷ דעת המג"א וכן נקט המ"ב תרלב ס"ק ה

¹⁸ דעת הא"ר תרלב א וכן נקט בחזו"א סי' קמ"ד סק"ג

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/GBwUrGXgJmSBYBitDGM0T3>

הלכות הדרף היומי

מסכת סוכה

אלא אם הסוכה מחזקת יותר מתשעה ומחצה ויש בה סכך כשר ששה ומחצה ומשהו טפחים וסכך פסול פחות משלושה משהו.

וכעין זה בסוכה קטנה, שאין בה אלא ז' על ז' ויש בה סכך כשר ארבעה טפחים ומשהו, והיתר אינו מסוכך הסוכה כשרה, אולם אין ישנים תחת האויר, אם יש בו כדי לעמוד ראשו או רובו, אך אם אין בו ישנים תחתיו¹⁹.

ומה שאויר פחות מג' טפחים משלים לשיעור סוכה, היינו דווקא שהוא באמצע הסכך או בעד שיש שם דופן, או שיש שם בהמשך האויר גג רק שמגמר הסכך עד הגג יש פחות מג' טפחים, אבל אם האויר בעד הכניסה לסוכה, שאין שם דופן, אף שמשני הצדדים יש דפנות הבולטות פחות מג' טפחים מגמר הסכך²⁰, מ"מ דנים את האויר כמחובר לאויר שחוץ לסוכה ויש למעשה אויר יותר מג' טפחים ואין מצטרף להשלים שיעור סוכה, אא"כ יעשה שם דופן שלכל הפחות העומד שבו מרובה על הפרוץ.

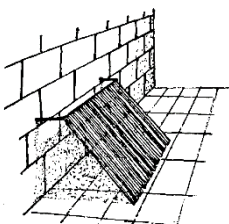
דף יט:

ה. העושה סוכתו כמין צריף או שסמכה לכותל ... פוסל

מפני שאין לה גג ... הגביהה מן הקרקע טפח או

שהפליגה מן הכותל טפח שהיא כשרה

סוכה שאין לה גג²¹, כגון שהניח שתיים או שלושה²² ראשי הדפנות באלכסון אחת על השניה, או שהשעין את דופן הסוכה באלכסון וסמך ראש הדופן של הסוכה לכותל, אפילו שסגרה משני צדיה פסולה, אפילו אם עשה הדפנות המשופעים מסכך כשר, מכיון שאין כאן לא דופן ולא גג.

אך אם היה לה גג, אפילו טפח, כגון שהרחיק את ראשי הדפנות טפח אחת מהשניה או שהרחיק הדופן מהקיר טפח ועד שלושה טפחים, וסגר אחד מצדיה כדי שיהיה

¹⁹ שו"ע ונו"כ ורמ"א שם ב ובחזו"א (סי' קמ"ד סק"ה) כותב לאסור אף ברוב ראשו או רוב גופו, אך עד טפח אויר אין השש כלל.

²⁰ חידושים וביאורים סי' ג' סק"ד

²¹ שו"ע ונו"כ תרלא י

²² בה"ל שם ד"ה או

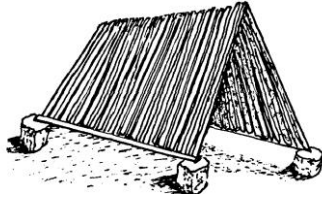
להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/GBwUrGXgJmSBYBitDGM0T3>

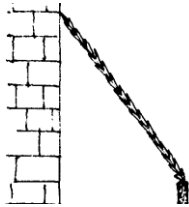
הלכות הדף היומי

מסכת סוכה

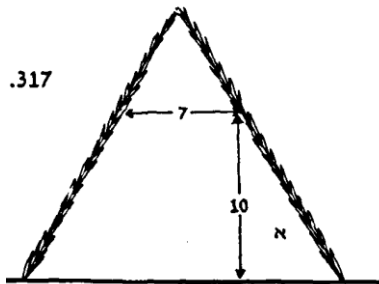
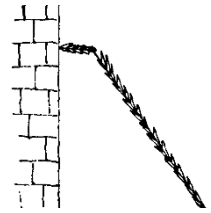
שלוש דפנות²³, בכל זה מחשיבים את אותו אויר כסתום, שכל פחות מן ג' טפחים כלבוד דמיא, והרי יש לה גג.

וכן אם הגביה הדופן הסמוך לכותל או את שתי הדפנות מן הקרקע טפח, ועד שלושה טפחים כגון שהעמיד זוויתיה ע"ג אבנים הרי זו כשרה. שכל פחות משלושה טפחים כלבוד דמיא ונחשב כסתום, וטפח זה חשבינן ליה ככתליו של הסוכה והשפוע שלו נחשב לו גג.

וי"א²⁴ שהטפח לא יהיה אויר בין בגגו ובין בהגבהתו, שאין שם גג על מקום שהוא אויר, וכן למטה ע"י אויר לא חשיב מחיצה בגובהה, רק צריך שתהיה ההגבה מן הדופן או הגג מהסכך. וראוי לחוש לדבריהם²⁵.

אולם אין להכשיר גם היש גג טפח או בהגבהה אלא אם בתוך האלכסון ישנו רבוע שבעה על שבעה טפחים בגוה עשרה טפחים על פני כולו. אך אם הוא ז' על ז' למטה מי"ט וכשמגיע השיפוע לגובה י"ט אינה רחבה ז' על ז'. פסול.

ואין מכשירים ביש לה גג טפח, או בהגביהה טפח²⁶, אלא אם הדפנות לאחר שהם גבוהים עשרה יהיו עשויות מדבר שמסככין בו, שהרי הם הסכך.

ואם כל הדפנות מדבר שמסככין בהם, מותר לישן אפילו תחת הדפנות.

ו. מחצלת קנים גדולה עשאה לשכיבה מקבלת טומאה ואין מסככין בה ... סתמא לסיכוך ... קטנה ... עשאה לסיכוך מסככין בה ... סתמ קטנה לשכיבה

²³ בה"ל שם

²⁴ רמ"א שם מהרא"ש בשם ר"י והרה"מ פ"ד עיין בה"ל שם ד"ה הרא"ש

²⁵ בה"ל שם ד"ה וי"א

²⁶ מ"ב שם ס"ק לד

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/GBwUrGXgJmSBYBitDGM0T3>

הלכות הדרף היומי

מסכת סוכה

מחצלת²⁷ של קנים ושל קש ושל גמי ושל שיפה בין שהיא חלקה שראויה לשכיבה, בין שאינה חלקה, אם היא קטנה כלומר שאין בה אלא כדי שכיבה, שהיא כקומת איש ומעט יותר²⁸, סתמא עומדת לשכיבה וראויה לקבל טומאה אם ישכב עליה הזב, ולפיכך אין מסככין בה אפילו עדיין לא שכב עליה הזב, אלא אם כן עשאה לסיכוך, או שלקחה מן האומן כדי לסכך בה²⁹.

ואם דעתו לסיכוך אף על פי שיש לה שפה בענין שראויה לקבלה אעפ"כ אינה מקבלת טומאה וקיבול זה אינו חשוב כלום כיון שהמחצלת אינה עשויה לקבלה.

מחצלת שגדולה יותר מכדי שכיבה, סתמא עומדת לסיכוך, ואפילו אם ישכב עליה הזב אינה מקבלת טומאה כיון שאינה מיוחדת לשכיבה, ולכן מסככין בה.

במה דברים אמורים כשאין לה שפה מקפת, אבל אם יש לה שפה מקפת מארבע רוחותיה בענין שראויה לקבלה, אין מסככין בה לפי שסתמא עשויה גם לתשמיש ליתן פירות על גבה, ואפילו אם ניטל שפתה אין מסככין בה כמו שאין מסככים בשברי כלים כמו שנתבאר.

וכל זה במקום שאין מנהג מבורר בתשמישי המחצלאות, אבל במקום שהמנהג של רוב בני העיר להשתמש במחצלאות קטנות לסיכוך, מותר לסכך בהן אפילו בסתם מחצלת קטנה, אלא אם כן ידוע שנעשים לשכיבה.

ובמקום שמנהג רוב בני העיר להשתמש במחצלאות גדולות לשכיבה, אין מסככין במחצלת גדולה ואפילו אם ידוע שמחצלת זו נעשית לסיכוך, אין לסכך בה מפני מראית העין שאין הכל יודעין בזה, ויאמרו שנעשית לשכיבה כמו שהוא מנהג רוב בני העיר.

וכן במקום שנוהגים לקבוע מחצלאות בגג כעין תקרה אין מסככין בהן, אפילו נעשו לסיכוך שאינן מקבלין טומאה, גזירה שמא ישב תחת תקרת הבית העשויה ממחצלאות, שיאמר מה בין מחצלאות אלו למחצלאות אלו, ומחצלאות של תקרת הבית פסולין מן התורה שלא הוקבעו שם לשם צל אלא לשם דירה.

²⁷ שו"ע ונו"כ תרכ"ו

²⁸ אבל יותר מזה מקרי גדולה. שער הציון שם ס"ק כד

²⁹ שהאומן עושה בסתם למכרן למי שצריך להן כל אחד ואחד לפי צרכו וא"כ יש לילך אחר דעת הלוקח בעת קנייתו.

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/GBwUrGXgJmSBYBitDGM0T3>

הלכות הדרף היומי

מסכת סוכה

ובימינו מחצלות רובם ככולם אינם משמשים לשכיבה³⁰, ולכן אם עשאו לשם סיכוך מסככים בהם, אך יש ליזהר שלא יהיו ארוגים בחבלים, או חוטים המקבלים טומאה מן התורה או שאינם גידולי קרקע כגון חוטי ניילון, והמובחר ביותר הם הארוגים בחוטי עץ, פשתן, סיב או קנים שלא עברו תהליך עיבוד.

³⁰ עיין שו"ת אז נדברו ח"ב סי' ס"ו וחי"ב סי' ל"ה. ועיין שו"ת אבנ"ז סי' תע"ג ובשו"ת חלקת יעקב ח"א סי' קפ"ז ובס' הסוכה השלם פסקים והערות מהגרש"ז אויערבך זצ"ל אות ז', ובשו"ת ישועת משה ח"ג סי' נ"ב, ובשו"ת קנין תורה ח"א סי' קכ"ח וקב"ט וח"ד סי' ע"א.